

APSTIPRINĀTA
ar Liepājas valstspilsētas pašvaldības
domes 2024. gada 25. janvāra
lēmumu Nr.3/1

**LIEPĀJAS VALSTSPILSĒTAS PAŠVALDĪBAS
BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS PROGRAMMA
2024.-2027. GADAM**

*Izdota saskaņā ar
Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmo daļu*

Liepājā, 2024

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Saturs

Ievads	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
Esošās situācijas raksturojums	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
I. Demogrāfiskā situācija un bērnu skaits Liepājā	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
II. Bērnu tiesību aizsardzības īstenošana	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
III. Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
IV. Izglītības nodrošinājums un brīvā laika pavadīšanas iespējas. Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.	
V. Bērnu un jauniešu līdzdalība	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
VI. Veselības aprūpe	19
VII. Likumpārkāpumu profilakses darbs ar bērniem	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
Pielikums	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
Rīcības plāns 2024.-2027. gadam	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.

Ievads

Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērna tiesībām (turpmāk – ANO bērnu tiesību konvencija) 2. pantā noteikts, ka dalībvalstis respektē un nodrošina visas šajā konvencijā paredzētās tiesības ikvienam bērnam, uz kuru attiecas to jurisdikcija, bez jebkādas diskriminācijas un neatkarīgi no bērna, viņa vecāku vai aizbildņu rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās piederības, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās, etniskās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, veselības stāvokļa un dzimšanas apstākļiem vai jebkādiem citiem apstākļiem.

Latvija, pievienojoties ANO bērnu tiesību konvencijai 1992. gada 14. maijā, atzina ANO bērnu tiesību konvencijā noteiktās bērna tiesības un nepieciešamību tās aizsargāt, vienlaikus atzīstot, ka bērna tiesībām ir svarīga pozīcija sabiedrībā. Atbilstoši ANO bērnu tiesību konvencijas 44. panta 1. punktam dalībvalstis apņemas ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāra starpniecību iesniegt komitejai ziņojumus par pasākumiem, ko tās veikušas konvencijā atzīto tiesību īstenošanā, un par panākumiem šo tiesību ievērošanā divu gadu laikā pēc šīs konvencijas stāšanās spēkā attiecīgajā dalībvalstī un vēlāk ik pēc pieciem gadiem.

Pēdējo ziņojumu ANO Bērnu tiesību komitejai Latvija iesniegusi 2016. gadā, uz ko saņemti ANO Bērnu tiesību komitejas noslēguma apsvērumi. Atzinīgi tiek novērtētas Latvijas veiktās darbības normatīvā regulējuma ieviešanā un grozīšanā bērnu tiesību aizsardzības jomā, pievienošanās starptautiskajam tiesiskajam regulējumam bērnu tiesību aizsardzības jomā, kā arī Latvijas īstenotie institucionālie un politikas pasākumi u. c.,¹ taču vienlaikus tiek norādīts uz trūkumiem, kas Latvijas valstij ir jānovērš, tostarp Latviju mudina izstrādāt visaptverošu politiku un pamatnostādnes, lai īstenotu visas ANO bērnu tiesību konvencijā noteiktās tiesības – nodrošināt bērnu aizsardzību no vardarbības, sekmēt ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu nonākšanu ģimeniskā vidē, nodrošināt bērnu ar invaliditāti tiesības, nodrošināt, ka bērniem lauku apvidos ir piekļuve apmierinošas kvalitātes veselības aprūpes un izglītības iestādēm u. c.

Šobrīd Latvija ir veikusi virkni darbību, lai uzlabotu bērnu tiesību aizsardzības sistēmu valstī, izstrādājot politikas plānošanas dokumentus nacionālajā līmenī, paredzot veicamās darbības dažādām ar bērnu tiesību aizsardzību saistītām institūcijām, veicot grozījumus normatīvajos aktos, tādejādi veicinot bērnu tiesību aizsardzības sistēmas uzlabošanu valstī.

Nacionālajā līmenī augstākajā vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentā Nacionālās attīstības plānā 2021.-2027. gadam (turpmāk – NAP2027) kā viena no prioritātēm norādīta “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki” – cilvēka fiziskais un emocionālais veselības stāvoklis un sociālā atbalsta pasākumu kopums, kas atbilst katra cilvēka vajadzībām. Priekšnosacījums ilgākam, iekļaujošākam un aktīvākam mūžam, kas arī ietekmē dzimstību – cilvēku vēlmes un iespējas laist pasaulē atvases. Minētās prioritātes īstenošanai būtiski ir:

- dzimstība un atbalsts ģimenēm;
- veselīgs dzīvesveids;
- veselības aprūpe;
- sociālā iekļaušana.

¹ Noslēguma apsvērumi par Latvijas trešo līdz piekto periodisko ziņojumu. 2016. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/zinojums-par-ano-1989gada-konvencijas-par-berna-tiesibam-izpildi>

Savukārt Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022.-2027. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2022. gada 21. decembra rīkojumu Nr.967) ir nozīmīgs politikas plānošanas dokuments bērnu tiesību aizsardzības jomā nacionālajā līmenī. Pamatnostādnes nodrošina NAP2027 prioritātēs noteikto rīcības virzienu un uzdevumu īstenošanu bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas jomā. Pamatnostādņu virsmērķis ir bērniem, jauniešiem un ģimenēm atbalstoša sabiedrība, kas veicina ģimeņu labklājību, moderni un pieejami agrīnā atbalsta un intervences pakalpojumi, kas sekmē bērnu un jauniešu veselīgu attīstību un vienlīdzīgas iespējas, mazina nabadzības un sociālās atstumtības riskus bērniem, jauniešiem un ģimenēm, nodrošinot valsts kopīgu izaugsmi.

Pamatnostādņu virsmērķim ir pakārtoti četri mērķi:

- sekmēt bērnu un jauniešu drošību, attīstību, psiholoģisko un emocionālo labklājību;

- vienlīdzīgas iespējas īpaši atbalstāmo bērnu un jauniešu grupām;

- jauniešu attīstība, dzīves kvalitātes uzlabošana un līdzdalības stiprināšana;

- tautas ataudze Latvijā.

Pamatojoties uz Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 11. punktu, kas noteic, ka pašvaldības autonomā funkcija ir īstenot bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzību, un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmo daļu, kas noteic, ka pašvaldība analizē stāvokli bērna tiesību ievērošanas jomā, izstrādā un īsteno bērna tiesību aizsardzības programmu pašvaldības administratīvajā teritorijā, Liepājas valstspilsētas pašvaldība (turpmāk – pašvaldība) izstrādā bērnu tiesību aizsardzības programmu.

Bērnu tiesību aizsardzības programmas 2024.-2027. gadam (turpmāk – Bērnu tiesību aizsardzības programma) mērķis ir bērnu tiesību aizsardzības īstenošana pašvaldības administratīvajā teritorijā, nodrošinot bērnu drošību, attīstību, labklājību, tiesības uz ģimenisku vidi, atbalstu ģimenēm ar bērniem, bērnu, vecāku, speciālistu izglītošanu, stiprināt un pilnveidot pašvaldības un valsts un institūciju, nevalstisko organizāciju un citu ieinteresēto pušu savstarpējo sadarbību, kā arī aktivizēt sabiedrības līdzdalību bērnu dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Ņemot vērā nacionālajā līmenī noteiktos mērķus un rīcības virzienus bērnu tiesību aizsardzības jomā un pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības programmas mērķi, programmā izvirzīti četri rīcības virzieni:

1. Bērnu drošības un labklājības uzlabošana.

2. Atbalsts ģimenēm ar bērniem.

3. Izglītības nodrošinājums un saturīga brīvā laika pavadīšanas iespēju paplašināšana.

4. Sabiedrības informēšana par bērnu tiesību jautājumiem un sadarbības uzlabošana.

Bērnu tiesību aizsardzības programmā analizēta esošā situācija, pašvaldībā pieejamie un nepieciešamie pakalpojumi, kā arī izstrādāts rīcības plāns 2024.-2027. gadam (pielikums).

Esošās situācijas raksturojums

I. Demogrāfiskā situācija un bērnu skaits Liepājā

2023. gada sākumā Liepājā dzīvoja 67 088 iedzīvotāji. Pēdējo piecu gadu laikā Liepājas iedzīvotāju skaits vidēji ik gadu ir samazinājies par 0,4%. 2023. gada sākumā Liepājā dzīvoja 13 066 bērni vecumā līdz 18 gadiem (bērnu skaits vecuma grupā 0 līdz 6 gadi – 5360, vecuma grupā 7 līdz 8 gadi – 7706), kas ir par 0,2% mazāk nekā 2022. gada sākumā.

2022. gadā Liepājā piedzimuši 610 bērni, kas ir par 102 bērniem jeb 14,3% mazāk nekā 2021. gadā. 2022. gadā bijis zemākais dzimstības līmenis pēdējo septiņu gadu laikā.

Pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem 2022. gadā ģimenes valsts pabalstu par vienu bērnu vecumā no 0 līdz 20 gadiem saņēma 4571 vecāks, par diviem bērniem – 2871 vecāki, par trīs bērniem – 792, par četriem bērniem – 174, par pieciem līdz astoņiem bērniem – 62 vecāki.

Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programmas Stratēģiskajā daļā (apstiprināta ar Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes (turpmāk – dome) 2022. gada 21. jūlija lēmumu Nr.264/11 un Dienvidkurzemes novada pašvaldības domes 2022. gada 28. jūlija lēmumu Nr.790) ir noteikts, ka 2027. gadā tiecamies uz to, lai dzimstības līmenis vidējā termiņā stabilizējas, ilgtermiņā palielinās, kā arī palielinās ģimeņu skaits ar trīs un vairāk bērniem.

Lai nodrošinātu iedzīvotāju skaita pieaugumu un palielinātu dzimstību, pašvaldībai jāīsteno pasākumi, radot iedzīvotājiem labvēlīgu dzīves vidi (pieejami mājokļi, sakārtota infrastruktūra, darba tirgus u. c.), kvalitatīvu un pieejamu izglītību, kvalitatīvus kultūras pasākumus un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

II. Bērnu tiesību aizsardzības īstenošana

Bērna tiesību aizsardzības subjekti

Bērnu tiesību aizsardzības principus un subjektus, bērna pamattiesības un pienākumus nosaka Bērnu tiesību aizsardzības likums un Civillikums.

Pašvaldībai normatīvajos aktos noteikto kompetenci bērnu tiesību aizsardzībā un bērnu tiesību ievērošanu, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei un sadarbojoties ar citiem bērnu tiesību aizsardzības subjektiem, īsteno pašvaldības iestādes – Liepājas bāriņtiesa (turpmāk – Bāriņtiesa), Liepājas Sociālais dienests (turpmāk – Sociālais dienests), Liepājas Izglītības pārvalde (turpmāk – Izglītības pārvalde) un Liepājas pašvaldības policija (turpmāk – Pašvaldības policija), kā arī pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa (turpmāk – Sadarbības grupa).

Sadarbības grupa analizē situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā un sniedz pašvaldībai priekšlikumus Bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei, tostarp sniedz priekšlikumus par nepieciešamajiem pasākumiem institūciju sadarbības sistēmas pilnveidošanai un saskaņotai un koordinētai institūciju sadarbībai; sniedz Labklājības ministrijai priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidei un sadarbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā; informē sabiedrību par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem.

Bāriņtiesa nodrošina bērnu personisko un mantisko tiesību un interešu aizsardzību, tostarp aizgādības, ārpus ģimenes aprūpes, adopcijas, mantiskajos, ģimenes domstarpību un citos normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos; informē Sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība; sadarbojas ar citām bērnu tiesību aizsardzības institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, Valsts policiju, Pašvaldības policiju un citām institūcijām, lai nodrošinātu bērnu tiesību un interešu aizstāvību.

Sociālais dienests palīdz personām, ģimenēm un personu grupām atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas; sniedz materiālu atbalstu trūcīgām, maznodrošinātām un krīzes situācijās nonākušām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darba spējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā; veic sociālo darbu ar personām un ģimenēm, kā arī attīsta un sniedz iedzīvotājiem sociālos pakalpojumus.

Izglītības pārvalde sadarbībā ar valsts, pašvaldības un citām ieinteresētām institūcijām īsteno izglītības funkcijas Liepājas valstspilsētā, tai skaitā pārrauga un analizē izglītības procesu visās izglītības pakāpēs.

Pašvaldības policija savas kompetences ietvaros aizsargā bērnu, jauniešu pamattiesības; nodrošina nepilngadīgo personu likumpārkāpumu profilaksi; nodrošina sabiedrisko kārtību vispārīglītojošās iestādēs un to teritorijā; nodrošina sabiedrisko kārtību pašvaldībā notiekošajos, tai skaitā bērniem un jauniešiem paredzētajos pasākumos; sadarbojas ar Valsts policiju un citām tiesību aizsardzības institūcijām, lai pilnvērtīgi risinātu nepilngadīgo personu problēmu jautājumus.

Lai veicinātu ģimenes un demogrāfijas jomas visaptverošu attīstību, sekmējot demogrāfisko rādītāju pozitīvu attīstību, ģimeņu vajadzību un ģimeņu labklājību veicinošu iniciatīvu īstenošanu, pašvaldībā 2022. gadā tika izveidota pašvaldības Ģimenes un demogrāfisko lietu komisija.

Būtiska loma bērnu sociālās aizsardzības nodrošināšanai ir koordinējoša un savstarpēji saskaņota starpinstitūciju sadarbība. Kā būtisks resurss bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā ir pašvaldībā darbojošās nevalstiskās organizācijas, kuru darbība ir vērsta uz bērnu interešu nodrošināšanu un bērnu tiesību aizsardzību, kā arī sociālo pakalpojumu sniedzēji, kuri nodrošina sociālos pakalpojumus, kas vērsti uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu un uzlabošanu kā bērniem, tā ģimenēm kopumā.

Svarīga nozīme bērnu tiesību aizsardzībā un labāko interešu nodrošināšanā ir savlaicīgai un koordinētai atbalsta sniegšanai ģimenei, prevencijai darbā ar bērniem un jauniešiem ar sociāli riskantu uzvedību un vecāku līdzdalības veicināšanai.

Pašvaldības un valsts iestāžu īstenojamie pasākumi un iniciatīvas, ko papildina nevalstiskās organizācijas un sociālo pakalpojumu sniedzēji, uzsver savlaicīga atbalsta ģimenēm, riska grupu profilakses stratēģiju un aktīvas vecāku līdzdalības nozīmi bērnu tiesību aizsardzībā. Tomēr, lai stiprinātu šos pasākumus, ir būtiski pastāvīgi uzlabot starpinstitucionālo sadarbību, kas stiprinās esošos mehānismus un radīs stabilāku sistēmu bērnu tiesību aizsardzībai pašvaldībā.

III. Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta pirmajai daļai ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni un sniedz tai palīdzību.

Pašvaldībā ir radīta labvēlīga vide fiziskai aktivitātei un pilnvērtīgai atpūtai ģimenēm ar bērniem. Ir izveidoti veloceliņi, pēdējos gados labiekārtoti bērnu rotaļu laukumi Jūrmalas parkā un pilsētas mikrorajonos. Sakārtoti aktīvās atpūtas laukumi (skeitparks, vingrošanas rīku laukumi, brīvpieejas basketbola laukumi, pastaigu takas Zirgu salā, skrituļošanas zonas u. c.). Ir pieejama plaša sporta infrastruktūra (Liepājas Olimpiskais centrs, Tenisa halle, Tenisa korti, Vieglatlētikas manēža, Futbola halle u. c.).

Liepājā ir pieejams plašs kultūras un izglītojošu pasākumu piedāvājums. Ģimenēm ar bērniem ir iespēja apmeklēt bērnu izrādes gan Liepājas teātrī, gan Liepājas Leļļu teātrī, izmantot Zinātnes un izglītības inovāciju centra piedāvātās izglītojošās aktivitātes, iespēja apmeklēt pašvaldības rīkotus bezmaksas pasākumus, kā arī izmantot uzņēmēju piedāvātās atpūtas iespējas (kinoteātris, kartings, loku šaušana, tīklu parks, šķēršļu josla "Tarzāns", katamarāni u. c.).

Pašvaldībā ir pieejama Pozitīvo sajūtu telpa, kurā visu vecumu bērniem, tajā skaitā bērniem ar speciālajām vajadzībām, individuāli vai kopā ar ģimeni ir iespēja nostiprināt un attīstīt pozitīvas emocijas un sajūtas, sajūtot plašu sajūtu spektru ar redzi, dzirdi, tausti un smaržu.

Atbalstu ģimenēm ar bērniem sociālo problēmu risināšanā pašvaldībā nodrošina Sociālais dienests. Ģimenes, kuras, pārvarot dzīves grūtības, saviem spēkiem nespēj risināt sociālās problēmas, var saņemt sociālā darba pakalpojumu Sociālā dienesta Sociālā darba daļā. Sociālais darbinieks, veidojot sadarbību ar ģimeni un personu, veic situācijas izvērtēšanu ģimenē un piesaista atbilstošus sociālos pakalpojumus. 2021. gadā Liepājā sociālais darbs veikts kopumā ar 1051 ģimeni, tajā skaitā 197 ģimenēm ar bērniem, ar kurām sociālais darbs uzsākts pirmreizēji. 2022. gadā sociālais darbs veikts ar 868 ģimenēm, tajā skaitā 163 ģimenēm ar bērniem, ar kurām sociālais darbs uzsākts pirmreizēji.

Salīdzinot 2021. gada un 2022. gada datus, nedaudz samazinās gan kopējais ģimeņu skaits, kas saņem sociālā darba pakalpojumu, gan ģimeņu ar bērniem skaits, kurām ir bijis nepieciešams sociālā darba pakalpojums. Sociālā darba pakalpojuma pieprasījums ir saistīts ar ekonomisko situāciju valstī, iedzīvotāju skaitu pašvaldībā, ģimeņu labklājību un personu sociālajām prasmēm. Savlaicīgi saņemot ģimenes vajadzībām atbilstošu sociālos pakalpojumus, ģimenes spēj funkcionēšanu nodrošināt pašas, samazinot nepieciešamību saņemt atbalstu pie sociālā darbinieka darbam ar ģimeni un bērniem.

Viens no instrumentiem, lai iestādes un speciālisti nodrošinātu kvalitatīvu atbalstu ģimenēm ar bērniem, ir pieejami, personas vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi.

Šobrīd pašvaldībā gan vecākiem, gan bērniem ir pieejams salīdzinoši plašs sociālo pakalpojumu klāsts, kas ir vērsts uz atbalsta sniegšanu ģimenēm ar bērniem, palīdzot uzlabot sociālo funkcionēšanu.

Pašvaldībā ir pieejami šādi būtiskākie pašvaldības finansēti sociālie pakalpojumi:

- ģimenes asistenta pakalpojums, kura ietvaros tiek nodrošināts atbalsts un apmācība sociālo prasmju apgūšanā, bērnu aprūpē un audzināšanā, māsaimniecības vadīšanā. Pakalpojums ir pieejams ģimenei, kurai nav pietiekamu prasmju un iemaņu bērnu audzināšanā un aprūpē, un ģimenei, kurā vismaz viens no vecākiem ir persona ar

garīga rakstura traucējumiem un kurai ir nepieciešams atbalsts un apmācība sociālo prasmju apgūšanā, bērnu audzināšanā un aprūpē;

- agrīnās intervences pakalpojums ģimenei ar bērniem vecumā no 3 mēnešiem līdz 3 gadiem, kura ietvaros tiek īstenots preventīvo pasākumu kopums, lai veicinātu vardarbības pret bērnu mazināšanu;

- sociālās rehabilitācijas pakalpojums dzīvesvietā psihologa konsultāciju veidā. Pakalpojums ir pieejams ģimenei (bērnam un viņa vecākiem), kurā pastāv riski bērna drošībai vai attīstībai; personai, kurai ar Bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības un kura ir Sociālā dienesta sniegtā sociālā darba pakalpojuma saņēmēja un aktīvi iesaistās problēmu risināšanā pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanai;

- mentora pakalpojums, kura ietvaros jauniešiem tiek nodrošināts mentora atbalsts sociālo funkcionēšanas spēju uzlabošanai, veicinot uzvedības izmaiņas un sociālo integrāciju. Pakalpojums ir pieejams jauniešiem vecumā no 13 līdz 25 gadiem, kuriem ir konstatētas sociālās problēmas, kas ir šķērslis veiksmīgai sociālajai integrācijai.

Sociālā dienesta Atkarību profilakses centrā sniegtie atkarību profilakses un atveseļošanās no atkarības pakalpojumi gan pieaugušajiem, gan bērniem palīdz personām atzīt, atrisināt vai mazināt problēmas, kas saistītas ar atkarību izraisošu vielu un procesu lietošanu, un mazināt atkarību un to radīto seku izplatību sabiedrībā.

Pret personu vērstas vardarbības seku mazināšanai un vardarbīgas uzvedības mazināšanai pašvaldībā ir pieejams valsts finansēts sociālās rehabilitācijas pakalpojums vardarbību veikušām un vardarbībā cietušām personām, kā arī no prettiesiskām darbībām cietušajiem bērniem.

Sociālie pakalpojumi personām tiek nodrošināti dzīvesvietā vai institūcijā. Ja bērnu vai pilngadīgu personu ir nepieciešams nodrošināt ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumu institūcijā – krīzes centrā, tad pašreiz pakalpojums tiek nodrošināts kādā no krīzes centriem ārpus Liepājas. **Lai nodrošinātu iespēju nekavējoties saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumu institūcijā krīzes situācijā nonākušajām ģimenēm ar bērniem, pašvaldībā būtu nepieciešams izveidot Ģimenes atbalsta centru ar izmitināšanas iespējām, nodrošinot kompleksu pieeju ģimenes problēmu risināšanā.**

Lai uzlabotu vecāku sociālās prasmes un zināšanas bērnu audzināšanas un izglītošanas jautājumos, vecākiem ir iespēja apmeklēt pašvaldības finansētus izglītojošus kursus un seminārus. Tāpat atbildīgo institūciju speciālisti veic izglītojošo darbu ar bērnu vecākiem un sniedz nepieciešamo atbalstu izglītības nodrošināšanā.

Sociālais dienests nodrošina ne tikai sociālos pakalpojumus, bet sniedz arī sociālo palīdzību, kas ietver arī sociālo pabalstu piešķiršanu, tostarp ģimenēm ar bērniem.

Pašvaldība nodrošina gan pamata sociālās palīdzības pabalstus – garantētā minimālā ienākuma pabalstu un mājokļa pabalstu, gan papildu sociālās palīdzības pabalstus trūcīgām un maznodrošinātām māsaimniecībām – pabalstu atsevišķu izdevumu samaksai (veselības aprūpei; personu apliecinoša dokumenta noformēšanai; izglītības ieguves atbalstam), kā arī pabalstu krīzes situācijā. Tāpat pašvaldībā ģimenēm ar bērniem ir pieejami pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu pabalsti – bērna piedzimšanas pabalsts, pabalsts mācību piederumu iegādei, pabalsts atsevišķu situāciju risināšanai.

Pašvaldībā dažādām iedzīvotāju grupām, tostarp bērniem, ir noteiktas atlaides braukšanas maksai Liepājas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā:

- 100% apmērā mācību gada laikā 1. klašu izglītojamiem; vispārējās izglītības iestāžu izglītojamiem ar funkcionāliem traucējumiem; vispārējās izglītības iestāžu klātienē izglītojamiem un profesionālās vidējās izglītības iestāžu dienas nodaļu audzēkņiem no ģimenēm, kuru aprūpē ir 5 vai vairāk bērni; vispārējās izglītības iestādēs izglītojamiem, profesionālās vidējās izglītības iestāžu audzēkņiem un augstāko izglītības iestāžu dienas nodaļu studentiem no ģimenēm, kurām piešķirts trūcīgas mājsaimniecības statuss; bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās līdz 24 gadu vecumam;

- 70% apmērā mācību gada laikā 2.-12. klases izglītojamiem no daudz bērnu ģimenēm;

- 50% apmērā mācību gada laikā vispārējās izglītības iestāžu 2.-12. klašu klātienē izglītojamiem; Liepājas profesionālās vidējās izglītības iestāžu dienas nodaļā izglītojamiem un Liepājas augstākās izglītības iestāžu pilna laika studējošiem.

Pašvaldība nodrošina ģimenēm materiālu atbalstu bērnu izglītības ieguvei. Liepājā visu pirmklasnieku vecāki, viņu bērniem uzsākot skolas gaitas, saņem vienreizēju pabalstu 30 *euro* apmērā. Savukārt par katru bērnu, kurš iegūst vispārējo izglītību no 2. līdz 12. klasei, vecāki var saņemt pabalstu 20 *euro* apmērā, ja ģimenei ir noteikta atbilstība trūcīgas mājsaimniecības statusam, daudz bērnu ģimenei, ģimenei, kuras ikdienas aizgādībā ir bērns ar invaliditāti, ģimenei, kuras aizbildnībā ir bērns (bērni).

Izglītības iestāžu 1.-4. klašu bērni tiek nodrošināti ar valsts apmaksātām brīvpusdienām, kur pašvaldība nodrošina līdzfinansējumu.

Savukārt gan pirmsskolas, gan vispārējās izglītības iestādēs izglītojamiem tiek nodrošināti ēdināšanas maksas atvieglojumi no 50% līdz 100% apmērā.

Tāpat pašvaldības līdzfinansējums tiek nodrošināts un maksas atvieglojumi tiek piemēroti interešu izglītībai sporta skolās, mūzikas skolā, pulciņu dalības maksai.

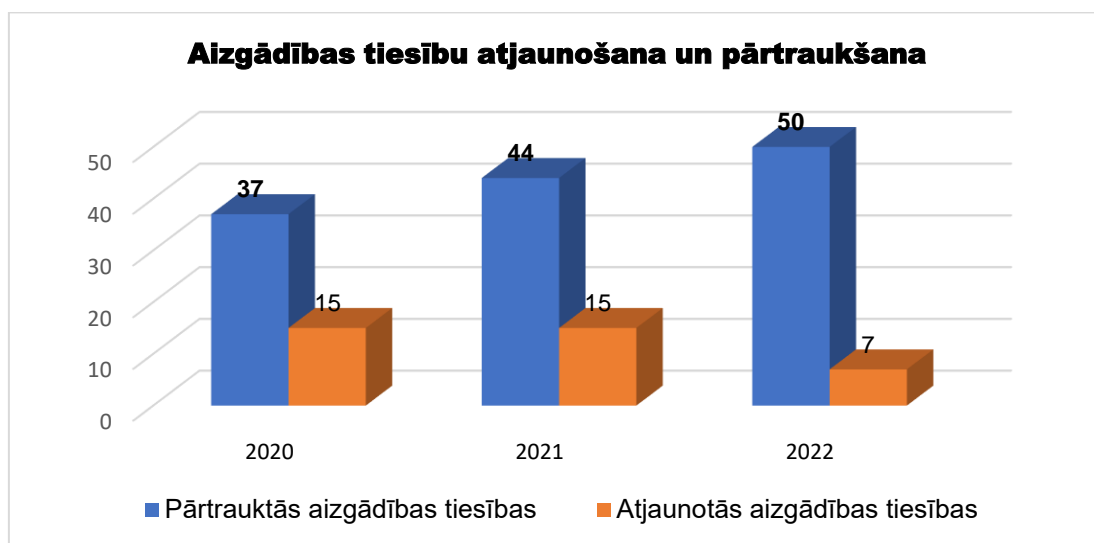
Lai veicinātu bērnu un jauniešu ieinteresētību izglītības procesu, norišu un mācību rezultātu pilnveidē Liepājā, pašvaldība nodrošina finansiālu atbalstu talantīgajiem bērniem un jauniešiem par izciliem mācību sasniegumiem, veicinot viņu tālāku izaugsmi. Darba prasmju, iemaņu apgūšanai un darba pieredzes gūšanai ar pašvaldības līdzfinansējumu Liepājā tiek īstenots projekts "Skolēnu nodarbinātība vasarā" 13 līdz 14 gadus veciem jauniešiem, piedāvājot darbu pašvaldības iestādēs. Pašvaldība ar daļēju līdzfinansējumu iesaistās arī 15 līdz 19 gadus vecu jauniešu nodarbinātībā.

Pašvaldībai ir nepieciešams paplašināt saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas bērniem un jauniešiem, kuriem ir devianta, asociāla un vardarbīga uzvedība. Lai nodrošinātu iespēju sniegt atbalstu bērniem un jauniešiem, kuri vairāk laika pavada uz ielām, pašvaldībai ir nepieciešams attīstīt ielu darbu ar bērniem un jauniešiem.

Bērna ārpusģimenes aprūpe

Pašvaldībai ir pienākums sniegt atbalstu un nodrošināt bērna tiesības uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem arī gadījumos, kad vecāki nenodrošina pilnvērtīgu bērna aprūpi un bērns tiek šķirts no ģimenes. 2022. gadā Bāriņtiesa ir pārtraukusi 69 bērnu aizgādības tiesības 50 vecākiem. Iemesli aizgādības tiesību pārtraukšanai visbiežāk ir saistīti ar vecāka atkarības problēmām, vardarbību ģimenē, vecāka zināšanu un prasmju trūkumu bērnu vajadzību un interešu nodrošināšanā, kā rezultātā vecāks nav

nodrošinājis pilnvērtīgu bērna aprūpi. Tikai 7 personām 2022. gadā pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas, jo bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli zuduši. Tā rezultātā 8 bērni atgriezušies vecāku aizgādībā.

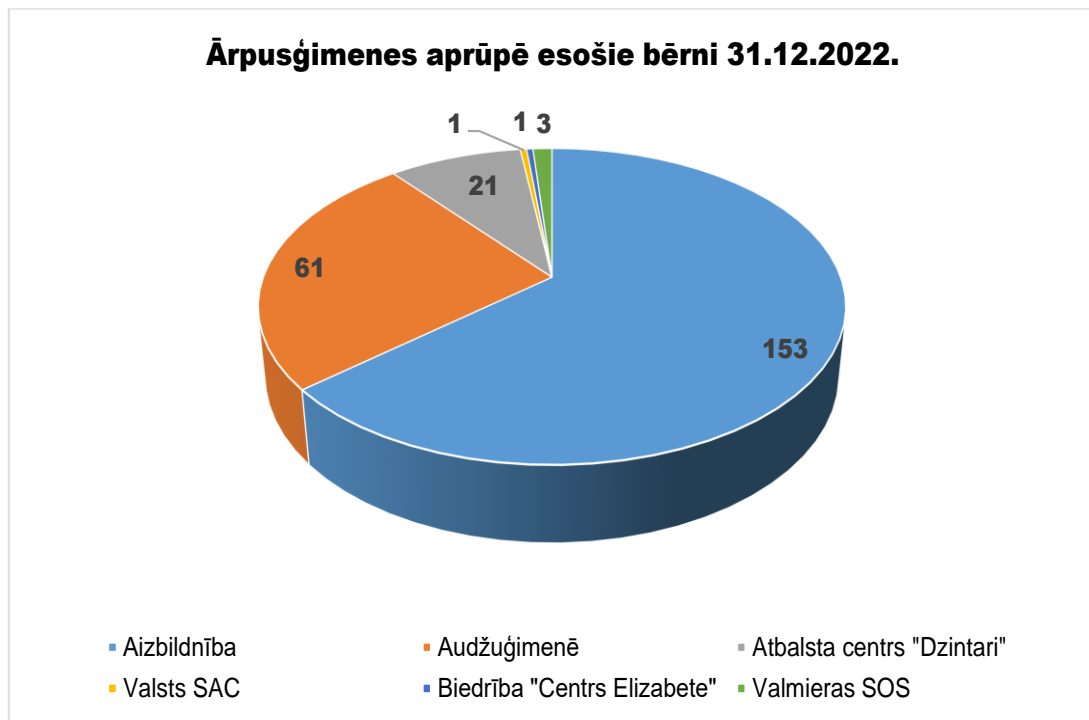
Dinamikā redzams, ka pieaug personu skaits, kurām aizgādības tiesības tiek pārtrauktas, tādēļ pašvaldībā būtiski nodrošināt sociālo darbu ar ģimeni, pilnveidot un attīstīt jaunus sociālos pakalpojumus, kuri vērsti uz vecāku prasmju attīstīšanu, individuāla atbalsta sniegšanu vecākiem un bērnam, palīdzot vecākam novērst tos apstākļus, kas nelabvēlīgi ietekmē bērnu un ģimenes funkcionēšanu kopumā.

Tas nozīmē, ka pašvaldībā nepieciešams aktivizēt darbu ar ģimenēm ar multiplām problēmām, nodrošinot ģimenes vajadzībām atbilstošus pakalpojumus, lai uzlabotu sociālo funkcionēšanu un bērni netiktu šķirti no ģimenes, un nerastos vajadzība nodrošināt bērniem kādu no ārpusģimenes aprūpes formām.

Normatīvie akti paredz primāri nodrošināt bērnam iespēju augt ģimeniskā vidē, tas ir, pie aizbildņa vai audžuģimenē. Tikai tad, ja nav iespējams nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē, bāriņtiesa lemj par bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu institūcijā.

2022. gada 31. decembrī ārpusģimenes aprūpē atradās 240 Liepājas bērni, no tiem 153 aizbildnībā, 61 audžuģimenē un 26 institucionālā aprūpē.

Ārpusģimenes aprūpē esošie bērni 31.12.2022.

Avots: Liepājas bāriņtiesa

Pašvaldībā uz 2023. gada sākumu bija 38 audžuģimenes, no kurām 11 ģimenēs bērni nebija ievietoti. Uz 2023. gada 1. decembri pašvaldībā ir 29 audžuģimenes, kurās tiek nodrošināta 34 Liepājas un 12 citu pašvaldību bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe un uzraudzība. Divās audžuģimēnēs turpina uzturēties pilngadību sasniegušie Liepājas jaunieši. Papildus 26 Liepājas bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe un uzraudzība tiek nodrošināta citu pašvaldību (Dienvidkurzemes novads, Kuldīgas novads, Ventspils novads, Saldus novads, Jelgavas novads, Bauskas novads, Ogres novads) audžuģimēnēs.

Audžuģimeņu skaits samazinājās, jo vairākos gadījumos ģimeņu motivācija iegūt audžuģimenes statusu bija saistīta ar paātrinātu adopciju. Divos gadījumos audžuģimenes, kuras darbojās desmit un vairāk gadus, izbeidza savu darbību.

Būtisks izaicinājums ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanā ir gadījumos, kad pakalpojums jānodrošina lielam skaitam vienas ģimenes bērniem (trīs un vairāk), kā arī bērniem un jauniešiem ar deviantu un delikventu uzvedību.

No 2020. gada iespējama audžuģimeņu specializācija – krīzes audžuģimene un audžuģimene bērnam ar invaliditāti, kurām izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Liepājā piecas audžuģimenes ir ieguvušas krīzes audžuģimenes statusu, kas nozīmē, ka ģimene, paralēli audžuģimenes pienākumu veikšanai parastajā kārtībā, nekavējoties (jebkurā diennakts laikā) uzņem savā audžuģimēnē bērnu, kurš nonācis krīzes situācijā. Vēl piecas audžuģimenes ieguvušas specializētās audžuģimenes statusu bērnam ar invaliditāti, no kurām četrās, paralēli audžuģimenes pienākumu veikšanai parastajā kārtībā, tiek nodrošināta bērna invalīda (ar smagiem funkcionāliem traucējumiem) aprūpe un uzraudzība.

No 2018. gada valstī darbojas ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri, kuru uzdevums ir nodrošināt pasākumu kopumu, kas veicina bez vecāku gādības palikušo

bērnu labklājību, drošību, patstāvību, kā arī audžuģimeņu, jo īpaši specializēto audžuģimeņu, un adoptētāju, aizbildņu un viesģimeņu skaita pieaugumu.

Papildu valsts sniegtajam atbalstam, pašvaldība gan audžuģimenē ievietotajiem bērniem, gan audžuģimenēm nodrošina šādus atbalsta pasākumus:

- pabalstu bērna uzturam 300 *euro* mēnesī,
- atbalstu bērna apģērba un apavu iegādei 220 *euro* gadā,
- pabalstu mīkstā inventāra iegādei 80 *euro* gadā,
- pabalstu individuālo mācību piederumu iegādei līdz 100 *euro* gadā,
- pabalstu bērna veselības uzlabošanai līdz 100 *euro* gadā,
- pabalstu sadzīves apstākļu uzlabošanai līdz 1500 *euro* apmērā reizi piecos gados,
- pašvaldības atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu 150 *euro* mēnesī,
- veselības apdrošināšanu audžuģimenei,
- sociālā atbalsta programmu audžuģimenei un audžuģimenē ievietotam bērnam,
- Atelpas brīža pakalpojumu līdz 10 diennaktīm kalendārajā gadā.

Neskatoties uz īstenotajiem atbalsta pasākumiem, pašvaldībā jāturpina audžuģimeņu kustības popularizēšana, iedrošinot iedzīvotājus vērsties Bāriņtiesā, lai kļūtu par audžuģimeni, uzņemoties bez vecāku gādības esošo bērnu aprūpi.

Kopš 2022. gada būtiski pieaudzis to bērnu skaits, kuriem nodrošināta ārpusģimenes aprūpe institūcijā. Iemesls šādam pieaugumam ir bērni no lielām ģimenēm – vienā gadījumā 7 bērni, otrā gadījumā 4 bērni. Abos gadījumos bērnu viedoklis un bērnu tuvāko radnieku esamība Liepājā bija noteicošais faktors ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Pašvaldībā ģimeniskai videi pietuvinātus sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijā ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem nodrošina Sociālā dienesta Bērnu atbalsta centrs "Dzintari" (turpmāk – centrs). Uz 2023. gada 1. decembri centrā pakalpojumu saņēmu 19 bērni vecumā no 4 līdz 17 gadiem (13 zēni, 6 meitenes).

Nemot vērā, ka centrā vietu skaits ir ierobežots un visas vietas ir aizpildītas, pašvaldībai jārisina jautājums par ārpusģimenes pakalpojumu pieejamību krīzes situācijā nokļuvušiem bērniem. Kā resurss ārpusģimenes pakalpojumu sniegšanai krīzes situācijā nokļuvušiem bērniem un ģimenei izvērtējamas nevalstisko organizāciju iespējas.

IV. Izglītības nodrošinājums un brīvā laika pavadīšanas iespējas

Vispārējā izglītība

Pašvaldības kompetenci izglītības jomā īsteno Izglītības pārvalde.

Izglītības iestāžu tīklu Liepājā veido 22 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes un viena privātā pirmsskolas izglītības iestāde, 12 pašvaldības vispārējās izglītības iestādes, divas privātās izglītības iestādes un viena pašvaldības dibināta mūzikas skola.

Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes īsteno:

- 1) vispārējo pirmsskolas izglītības programmu;

2) speciālās pirmsskolas izglītības programmas izglītojamajiem ar valodas traucējumiem, jauktiem attīstības traucējumiem, ar redzes traucējumiem.

2023. gada 1. septembrī pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 3543 bērni, no tiem 1587 ir 5 līdz 6 gadu vecumā. Savukārt 93 bērni, kuri ir sasnieguši obligāto sagatavošanas vecumu, pirmsskolas izglītības iestādē neapmeklēja, 5 izvēlējušies mācības apgūt ģimenē (ir reģistrēti kādā pirmsskolas izglītības iestādē, 88 atrodas ārvalstīs).

Saskaņā ar Valsts izglītības informācijas sistēmā pieejamo informāciju pašvaldībā ir 705 obligātās izglītības vecumā esoši bērni, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē, no tiem:

Dzīvo ārzemēs	553
Anulēta dzīves vieta (zudis tiesiskais pamats)	33
Citas valsts pilsoņi (dzīvo savā mītnes zemē)	15
Pašvaldībai nav ziņu	3
Pirmsskolu apgūst mājās	5
Dzīvo Latvijā, bet mācās Ukrainas izglītības sistēmā	96

Avots: Valsts izglītības informācijas sistēma

Nemot vērā pastāvošo problemātiku, pašvaldībai ir nepieciešams aktivizēt darbu ar vecākiem, lai visi obligāto izglītības vecumu sasniegušie bērni apmeklētu izglītības iestādi, tādējādi nodrošinot visiem bērniem tiesības uz izglītību.

2023. gada 1. septembrī rindā uz vietu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē gaidīja 1037 bērni, no tiem 184 sasnieguši vismaz pusotra gada vecumu. Šobrīd problēmu saistībā ar rindu uz pirmsskolas izglītības iestādi pašvaldība risina, nodrošinot pašvaldības līdzfinansējumu bērna uzturēšanās maksai privātā pirmsskolas izglītības iestādē, ja bērns, kura deklarētā dzīvesvieta ir Liepājā, ir reģistrēts pirmsskolas izglītības iestāžu rindas reģistrā, bet no pusotra gada vecuma netiek nodrošināts ar vietu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē. Lai arī 2023. gada 4. septembrī darbu uzsāka jauna pirmsskolas izglītības iestāde "Liedags", kurā ir 144 vietas, tomēr **pašvaldībā nepieciešams turpināt īstenot pasākumus rindu mazināšanai, nodrošinot pirmsskolas izglītības pieejamību.**

Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs bērniem ir pieejami logopēda, sociālā pedagoga pakalpojumi, kā arī dažāda veida interešu izglītība – deju, mūzikas, vingrošanas nodarbības, angļu valodas apmācība, baseina nodarbības u. c.

Pašvaldība no 2020. gada īsteno programmu STOP 4 – 7 (agrīnās intervences programma bērniem ar uzvedības problēmām), kuras mērķis ir trīs gadu laikā mazināt bērnu problemātisko uzvedību, tādējādi izglītojot vecākus un pedagogus pielietot pozitīvās audzināšanas principus, kā arī, lai veicinātu bērnu izaugsmi un novērstu riskus, kas kavē veiksmīgu pašrealizāciju. Minētajā apmācību programmā līdzdarbojas 70 bērni un viņu ģimenes. Savukārt 94 pedagogi programmas laikā apgūtās metodes pārņēmuši savā ikdienas darbā.

Pašvaldībā privāto bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšanai darbojas Aukļu dienests, ar kura palīdzību tiek koordinēts sertificēto aukļu darbs. Bērnu uzraudzības pakalpojums tiek nodrošināts bērniem no pusotra gada vecuma līdz brīdim, kad tiek uzsākta obligātā bērna sagatavošana pamatizglītības apguvei vai, ja bērns ir reģistrēts rindā, līdz brīdim, kad tiek piedāvāta vieta pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē. Uz 2023. gada 1. septembri pakalpojumu nodrošina 33 aukles 65 bērniem.

Pašvaldībā darbojas viena pašvaldības finansēta rotaļu grupa pirmsskolas bērniem vecumā no 2 līdz 5 (vai 7 gadiem) gadiem, kurā vecāki bērnus bez maksas var atstāt kvalificētu pedagogu uzraudzībā četras stundas dienā.

Pašvaldība nodrošina iespējas bērniem iegūt pamatizglītību šādās programmās:

- pamatizglītības 1. posma (1.-4. klase) programma;
- pamatizglītības pirmā posma programma;
- pamatizglītības otrā posma izglītības programma;
- pamatizglītības programma;
- pamatizglītības mazākumtautību programma;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

Pašvaldība nodrošina iespējas bērniem iegūt vidējo izglītību dažādās programmās:

- vispārējās vidējās izglītības vispārīzglītojošā programma;
- inovatīvas profesionālās izglītības iespējas nodrošina divi profesionālās izglītības kompetenču centri.

2022./2023. mācību gadā vispārējās izglītības iestādēs mācījās 7859 izglītojamie, bet 2023./2024. mācību gadā mācās – 7876 izglītojamie.

Bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem iespēju iegūt izglītību nodrošina Liepājas Līvupes pamatskola – attīstības centrs, kas īsteno šādas programmas:

- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem;
- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar garīgās veselības traucējumiem;
- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem;
- profesionālās pamatizglītības programma, izglītības programmas nosaukums – kokizstrādājumu izgatavošana, piešķiramā profesionālā kvalifikācija – koksnes materiālu apstrādātājs;
- profesionālās pamatizglītības programma, izglītības programmas nosaukums – ēdināšanas pakalpojumi, piešķiramā profesionālā kvalifikācija – virtuves darbinieks.

Liepājas Līvupes pamatskolā – attīstības centrā mācās 251 izglītojamais.

Visās pašvaldības iestādēs tiek sniegts atbalsts bērniem gan ar mācīšanās traucējumiem, gan uzvedības traucējumiem, ko nodrošina katras izglītības iestādes atbalsta personāls savas kompetences ietvaros.

Pēc Izglītības pārvaldes datiem Liepājas pedagoģiski medicīniskā komisija 2022. gadā izvērtēja 210 izglītojamus, no kuriem 173 tika mainīta vai noteikta speciālās izglītības programma, tai skaitā 85 pirmsskolas speciālās programmas, 125 pamatzglītības speciālās programmas.

Vides pieejamība bērniem ar kustību traucējumiem šobrīd pilnībā ir nodrošināta trīs pirmsskolas izglītības iestādēs, bet pamatzglītības un vidusskolas izglītības posmā – divās izglītības iestādēs. Izglītības ieguves nodrošināšanai pašvaldība sniedz palīdzību transporta izdevumu segšanai bērniem ar īpašām vajadzībām – bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Pašvaldības uzdevums ir pakāpeniski nodrošināt vides pieejamību visās pašvaldības izglītības iestādēs, lai visiem bērniem nodrošinātu vienādas tiesības un iespējas iegūt izglītību atbilstoši katra spējām.

Pašvaldības vispārējās izglītības iestādes iesaistās arī dažādu programmu īstenošanā: Eko skolu programmā, "Microsoft Showcase School", Jūras zinības fakultatīvās nodarbībās, valsts aizsardzības mācību programmā, jaunsargu apmācībā.

No 2022./2023. mācību gada visās pašvaldības vispārīzglītojošajās izglītības iestādēs ir ieviests "EMU: Skola" projekts, kas ir praktisks digitāls atbalsta rīks pedagogiem un bērnu vecākiem, kas ļauj sekot līdzi bērnu emocionālajām vajadzībām izglītības iestādēs. Zinātniskie pētījumi pierādījuši, ka, atbalstot bērnu emocionālās vajadzības, būtiski uzlabojas arī mācību sniegums. Projekts būtiski veicinājis izglītības iestāžu, pedagogu un vecāku izpratni par bērna emocionālajām vajadzībām un labbūtības ietekmi uz mācību rezultātiem, rosinājis savstarpēji sadarboties un veidot vienotu atbalsta sistēmu bērniem.

2022. gadā pašvaldībā darbu uzsāka Izglītības attīstības un metodiskā atbalsta centrs, kura kompetencē ir izglītojošais darbs (profesionālās pilnveides kursu, semināru, konferenču, pieredzes apmaiņas semināru, profesionālo sarunu, meistarklašu plānošana, organizēšana un vadīšana, atbilstoši konkrētās mērķauditorijas vajadzībām, atbalsts karjeras izglītības jautājumos), metodiskais darbs (vadīt un organizēt pedagogu profesionālo pilnveidi kompetenču pieejas izglītības īstenošanā, mācību priekšmetu olimpiādes, projektus un pieaugušo neformālo izglītību, izstrādāt metodiskos materiālus, infogrammas u.tml.), analītiskais un pētnieciskais darbs (vajadzību apzināšana, procesa izpēte, analīze), informatīvais darbs (semināri, konsultācijas, dažādi prezentācijas pasākumi u. tml.).

Pašvaldība pamatbudžeta ietvaros veic ieguldījumus izglītības nozares attīstībai. Ņemot vērā darba tirgus tendences un bērnu un jauniešu intereses, tiek radīti risinājumi, kas varētu sekmēt karjeras izvēli kādā no STEM (tulkojumā no angļu valodas – S (science) – zinātne, T (technology) – tehnoloģijas, E (engineering) – inženierzinātnes un M (mathematic) – matemātika) nozarēm, piemēram, atbalstot digitālās ražošanas iekārtu iegādi un tehnoloģiju koprades telpas izveidi, kas ilgtermiņā var kļūt ne tikai par vietu izcilie jaunuzņēmumu prototipiem, bet arī par tīklošanās vietu bērniem un jauniešiem.

Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros pašvaldībā ir izveidots Zinātnes un izglītības inovāciju centrs, kas trijās vietās pilsētā (Koprades telpa, Dabas māja, "FabLab Liepāja") piedāvā interaktīvas ekspozīcijas, lai apmeklētāji varētu paši izmēģināt dažādas tehnoloģijas un pārbaudīt dabas likumus. Zinātnes un izglītības inovāciju centra interaktīvās instalācijas, materiāltehniskā bāze un personāls kalpo kā resurss formālās izglītības mācību satura pilnveidē, jo īpaši dabaszinībās un vides zinātnē.

No 2017. gada līdz 2021. gadam īstenotā ERAF projekta 8.1.2. SAM "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi" ietvaros ir uzlabota mācību vide 8 izglītības iestādēs (9 izglītības iestāžu ēkās), atjaunojot mācību telpas, aprīkojot tās ar ergonomiskām mēbelēm un iegādājoties informācijas un komunikācijas tehnoloģiju tehniku.

Pašvaldībā tiek īstenoti pasākumi skolu jaunatnei un izglītojamo karjeras attīstības atbalstam, 2022./2023. mācību gadā pēctecīgi nodrošinot izglītības iestādēs karjeras konsultantu atbalstu un projekta "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" ilgtspējas nodrošināšanu izglītības iestādē.

Lai mazinātu izglītojamo skaitu, kuri pārtrauc mācības, un sniegtu viņiem personalizētu atbalstu, Liepājas izglītības iestādēs no 2017./2018. mācību gada līdz 2022./2023. mācību gada decembrim tika īstenots ESF projekts "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" jeb PuMPuRS un no projekta pirmsākumiem 11 semestru laikā atbalsts tika sniegts 3000 skolēniem.

Ar mērķi veicināt Liepājas valstspilsētas izglītības nozares attīstību, sekmējot izglītības kvalitāti un izglītības iestāžu konkurētspēju, pašvaldībā ir izveidota un darbojas Izglītības komisija. Tās kompetencē citstarp ir izvērtēt un analizēt izglītības procesu norisi Liepājā, to efektivitāti un sniegt priekšlikumus izglītības procesu pilnveidei; izskatīt personu iesniegumus un ierosinājumus par izglītības nozares attīstību, pēc to izvērtēšanas izstrādāt priekšlikumus turpmākajai darbībai; izskatīt dokumentus un izsniegt licences interešu izglītības programmām; izskatīt izglītojamo likumisko pārstāvju (vecāku vai aizbildņu) iesniegumus par ārpuskārtas vietu piešķiršanu kādā no Liepājas pirmsskolas izglītības iestādēm; sniegt atzinumus domes pastāvīgajās komitejās un domes sēdē par izskatāmajiem jautājumiem, kas skar izglītības nozari u. c.

Profesionālā izglītība

Pašvaldībā bērniem un jauniešiem iespēju iegūt profesionālo izglītību piedāvā šādas izglītības iestādes:

- profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" piedāvā apgūt dažādus mākslas virzienus, iegūt daudzveidīgu muzikālo izglītību;
- profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Valsts tehnikums" nodrošina elastīgu un darba tirgus pieprasījumam atbilstošu izglītību;
- Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas Jūrniecības koledža piedāvā apgūt gan Latvijas, gan ārvalstu darba tirgū pieprasītas un labi apmaksātas profesijas jūrniecības jomā.

Interesešu izglītība un brīvā laika pavadīšanas iespējas

Interesešu izglītību pašvaldībā nodrošina Liepājas Bērnu un jaunatnes centrs, sniedzot bērniem plašas interesešu izglītības iespējas atbilstoši katra interesēm un hobijiem, veicinot aroda izvēli un nodrošinot brīvā laika saturīgu pavadīšanu.

Liepājas Bērnu un jaunatnes centra četrās filiālēs ir iespējas darboties vairāk nekā 140 dažādās interesešu izglītības programmās. Bērniem un jauniešiem ir iespēja darboties gan tādos pulciņos kā zīmēšana, veidošana, foto pulciņš, mūzikas vai deju studija, gan daudz neierastākos pulciņos kā kuģu modeļu darbnīca, avio un raķešu modelisms, 3D modelisms, bmx un skeitboards, improvizācijas teātris, projektu rakstīšana, kā arī kļūt par pūtēju orķestra "Liepāja" dalībnieku. Liepājas Bērnu un

jaunatnes centrs savas darbības ietvaros realizē arī nozīmīgus pilsētas, Dienvidkurzemes novada un valsts mēroga projektus Liepājā, kā piemēram, svētkus, konkursus, skates, izstādes, sacensības, nometnes, seminārus un kursus, jauniešu apmaiņas.

Viena no Liepājas Bērnu un jaunatnes centra struktūrvienībām ir “Jauniešu māja”, kur jauniešiem vecumā no 13 līdz 25 gadiem ir radīta iespēja satikties un kopīgi īstenot savas idejas, tostarp veicināt jaunu zināšanu, prasmju un attieksmju apguvi jaunieša patstāvīgas dzīves uzsākšanai.

2023. gada oktobrī Liepājas Bērnu un jaunatnes centrā ir reģistrēti 3572 bērni un jaunieši vecumā no 3 līdz 25 gadiem.

Pašvaldībā darbojas četras sporta izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās ievirzes un interešu izglītības sporta programmas. Bērnu sporta skolas piedāvā – sporta vingrošanu, mākslas vingrošanu, peldēšanu, boksu, džudo, grieķu-romiešu cīņu, brīvo cīņu, šahu, galda tenisu, basketbolu, volejbolu, vieglatlētikas un hokeja apmācības, florbolu, tenisu. 2023. gada oktobrī bērnu sporta skolās ir reģistrēti 4648 bērni un jaunieši vecumā no 4 līdz 23 gadiem.

Atbilstoši katra bērna un jaunieša interesēm un iespējām ik gadu ar pašvaldības finansiālu atbalstu tiek organizētas dažāda veida izzinošas, radošas, sportiskas, kā arī aktīvu un veselīgu dzīvesveidu rosinošas nometnes.

Jaunatnes jomā pašvaldība paredz ikgadēju finansējumu budžetā, ļaujot efektīvāk un mērķtiecīgāk organizēt darbu ar jauniešiem, piemēram, dažādu jauniešu aktivitāšu atbalstam, neformālās izglītības apmācību organizēšanai, dažādu jauniešu saliedēšanās pasākumu organizēšanai, vienlaikus veidojot ciešāku sadarbību ar speciālistiem; brīvprātīgā darba popularizēšanai un atbalstam; semināru, diskusiju un konferenču organizēšanai, kā arī ģimenes un izglītības iestādes iesaistei jauniešu audzināšanā; jauniešu iniciatīvu projektu konkursa organizēšanai.

Pašvaldībā darbojas arī nevalstisko organizāciju (biedrība “House of Hope”, biedrība “Liepājas Jaunie Vanagi”, biedrība “Patvērums ģimenei”, biedrība “Attīstības platforma YOU+”, biedrība “Cerība bērniem”, biedrība “Miera osta” u. c.) izveidoti centri vai nodrošinātas aktivitātes un pasākumi bērniem un jauniešiem saturīga brīvā laika pavadīšanai pēc skolas un mācību brīvlaikos. Pašvaldība iespēju robežās atbalsta šo organizāciju darbību, piešķirot līdzfinansējumu konkursa kārtībā.

V. Bērnu un jauniešu līdzdalība

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. pantu bērnam ir tiesības brīvi izteikt savas domas, saņemt un sniegt jebkāda veida informāciju, tiesības tikt uzklautam, tiesības uz apziņas un ticības brīvību, uz biedrošanās brīvību, piedalīties pašpārvaldē izglītības, kultūras un sporta jomā, jebkurās citās jomās, kas skar bērna intereses, bērna viedoklim vērtama pienācīga vērība atbilstoši viņa vecumam un briedumam. Līdzdalība ir vērtīga prasme, kā arī process, kurā bērni piedalās sev būtisku jautājumu izlemšanā. Līdzdalība ir priekšnosacījums pilnvērtīga mācību procesa nodrošināšanai, un tā ir saistīta ar bērna sociālo iekļaušanos.

Pašvaldībā tiek veidota labvēlīga vide bērnu un jauniešu līdzdalības veicināšanai. Liepājas Centrālās administrācijas Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļā strādā jaunatnes lietu speciālists, kas pārrauga darbu ar jaunatni pašvaldībā.

Dome ir izveidojusi pašvaldības Jaunatnes lietu komisiju, kurā darbojas arī jauniešu pārstāvji. Komisijas darbības mērķis ir veicināt pašvaldības kvalitatīva darba ar jaunatni attīstību, sekmējot jauniešu iniciatīvas un līdzdalību sabiedriskās dzīves norisēs.

Praktisko darbu ar jaunatni Liepājā īsteno "Jauniešu māja", kuras mērķis ir nodrošināt aktivitāšu un pasākumu kopumu, kas veicina jaunu zināšanu, prasmju un attieksmju apguvi jaunieša patstāvīgas dzīves uzsākšanai. "Jauniešu māja" jau vairākus gadus sadarbojas ar Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru, kas jauniešiem piedāvā dažādas iespējas iesaistīties nacionālos un starptautiskos projektos. "Jauniešu mājas" paspārnē darbojas arī Jauniešu padome – neformāla jauniešu grupa, kas kopīgi realizē tikšanās, pasākumus, projektus un mācās viens no otra. "Jauniešu mājā" atbalstu gūst arī Liepājas Skolēnu dome – nodibinājums, kas pēc brīvprātības principiem apvieno Liepājas vispārizglītojošo un profesionālo skolu aktīvākos jauniešus kopīgai darbībai.

Lai veicinātu jauniešu līdzdalību izglītības procesos, katrā Liepājas izglītības iestādē darbojas Skolēnu pašpārvalde, kura iesaistās skolas dzīves veidošanā, dažādu pasākumu organizēšanā, valsts un izglītības iestāžu projektu īstenošanā. Tostarp pašpārvalžu jaunieši iesaistās Liepājas Skolēnu domes darbībā, organizējot aktivitātes izglītības iestāžu jauniešiem. Izglītības pārvalde nodrošina pašpārvalžu jauniešu un koordinatoru izglītošanu, piedāvājot seminārus un apmācības, tādējādi veicinot jauniešu līdzdalību daudzu jautājumu risināšanā un dažādu lēmumu pieņemšanā.

Liepājā jauniešiem karjeras attīstības atbalsts tiek nodrošināts gan izglītības iestādēs, gan Liepājas valstspilsētas līmenī. Katrā izglītības iestādē ir izstrādāta karjeras izglītības programma, piedāvājot bērniem un jauniešiem dažādus karjeras atbalsta pasākumus – tikšanās ar izglītības iestādes absolventiem – dažādu profesiju pārstāvjiem, dažādu uzņēmumu un iestāžu profesionāļiem. Jaunieši piedalās tālākizglītības iespēju iepazīšanā, tiekoties ar augstskolu un profesionālo izglītības iestāžu studentiem un izglītojamiem un apmeklējot izglītības iespēju izstādes, notiek uzņēmumu un iestāžu iepazīšana, dodoties ekskursijās. Jau desmit gadus bērni un jaunieši piedalās dažādos karjeras nedēļas pasākumos, attīstot savas karjeras vadības prasmes.

Pašvaldība ir nodrošinājusi izglītības iestāžu iesaistīšanos JA Latvia piedāvātajās aktivitātēs – bērnu iesaistīšanās izglītojamo mācību uzņēmumu (SMU) dibināšanā, jaunāko klašu izglītojamo piedalīšanās konkursos "Mana vārdnīciņa", "Biznesa pasakas" un citās aktivitātēs, līdz ar to attīstot jauniešu uzņēmējspējas.

VI. Veselības aprūpe

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 12. panta otro daļu bērnam ir tiesības uz bezmaksas veselības aprūpi, ko nosaka valsts programma. Valsts nodrošina visiem bērniem agrīnu attīstības izvērtējumu no pusotra gada līdz triju gadu vecumam, lai sekmētu attīstības traucējumu un iespējamu speciālo vajadzību savlaicīgu atpazīšanu. Minēto izvērtējumu nodrošina ģimenes ārsts. Veselības aprūpes finansēšanas likums nosaka, ka bērni līdz 18 gadu vecumam var saņemt valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus. Nacionālā veselības dienesta tīmekļvietnē aplūkojami valsts apmaksātie veselības aprūpes pakalpojumi bērniem no 0 līdz 18 gadu vecumam.

Sabiedrības veselība ir svarīgs sabiedrības sociālās vienotības un vienlīdzības, pārticības un nabadzības izplatības, kā arī vides faktoru un kultūras normu rādītājs. Pašvaldībai ilgtermiņa ekonomiskajai un sociālajai attīstībai ir nepieciešama laba iedzīvotāju veselība. Pašvaldību likumā kā viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir noteikta – gādāt par iedzīvotāju veselību – īstenot veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus un organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Stacionāros un ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus Latvijā nodrošina valsts, pašvaldību un privātās institūcijas.

Valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus bērniem pašvaldībā nodrošina:

- 48 ģimenes ārstu prakses;
- 1 daudzprofilu reģionālā slimnīca;
- 1 specializēta valsts slimnīca ar specializāciju psihiatrijā;
- 6 zobārstniecības klīnikas;
- 2 pašvaldības primārās veselības aprūpes centri;
- 4 privātas ārstniecības iestādes;
- 2 dežūrārsti;
- 10 laboratorijas (trīs pakalpojumu sniedzēji);
- Pusaudžu resursu centrs.

Pašvaldība saskaras ar to, ka uz virkni valsts apmaksājamiem bērnu veselības aprūpes pakalpojumiem ir garas gaidīšanas rindas vai arī pakalpojums Liepājā nav pieejams.

Primārās veselības aprūpes pieejamība:

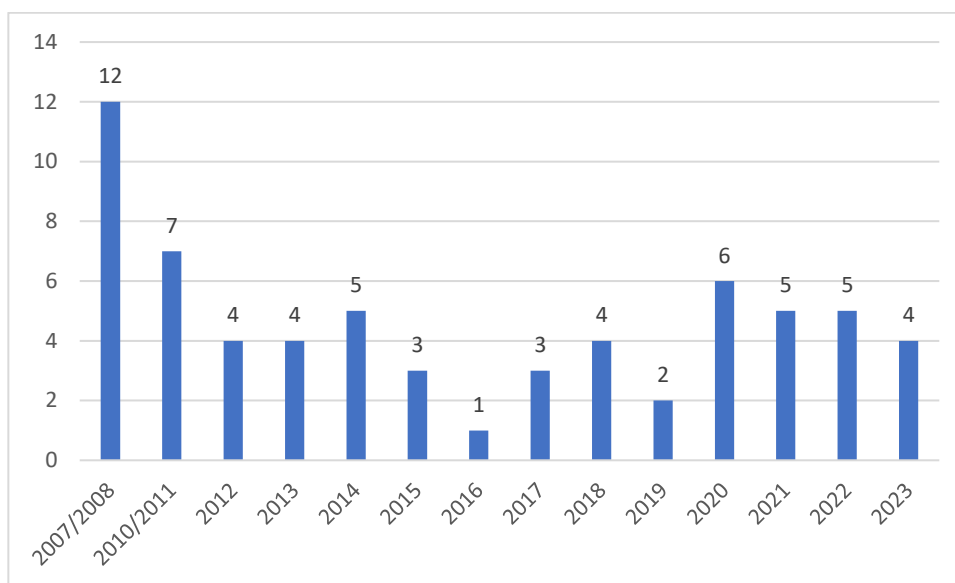
- pakalpojumu pieejamība pie ģimenes ārsta nepārsniedz piecas dienas;
- valsts apmaksātu zobārstniecības pakalpojumu pieejamība variē no 90 līdz 390 dienām. Īpaši problemātiska ir pakalpojuma saņemšana akūtos gadījumos.

Sekundārā veselības aprūpē bērniem nav pieejami daudzi specializēti pakalpojumi, piemēram, bērnu kardiologs, bērnu endokrinologs, gastroenterologs, u. c. Pakalpojumus var saņemt pie vispārējās specializācijas ārsta vai arī citās veselības aprūpes iestādēs ārpus Liepājas. Uz atsevišķiem pakalpojumiem vērojamas garas gaidīšanas rindas, kas saistītas ar nepietiekamu ārstu skaitu, esošā ārsta prombūtni vai aizvietojošo speciālistu trūkumu. Garākās gaidīšanas rindas veidojas pie bērnu psihiatra (32 līdz 205 dienas), uzņemšana garastāvokļa traucējumu programmā bērniem (67 dienas).

Galvenie iemesli, kas apgrūtina valsts apmaksāto pakalpojumu pieejamību, ir nepietiekami ātra un vienmērīga ārstu paaudžu nomaiņa, specializācijas ārstu trūkums un nepietiekamais valsts finansējums valsts apmaksātu pakalpojumu sniegšanai.

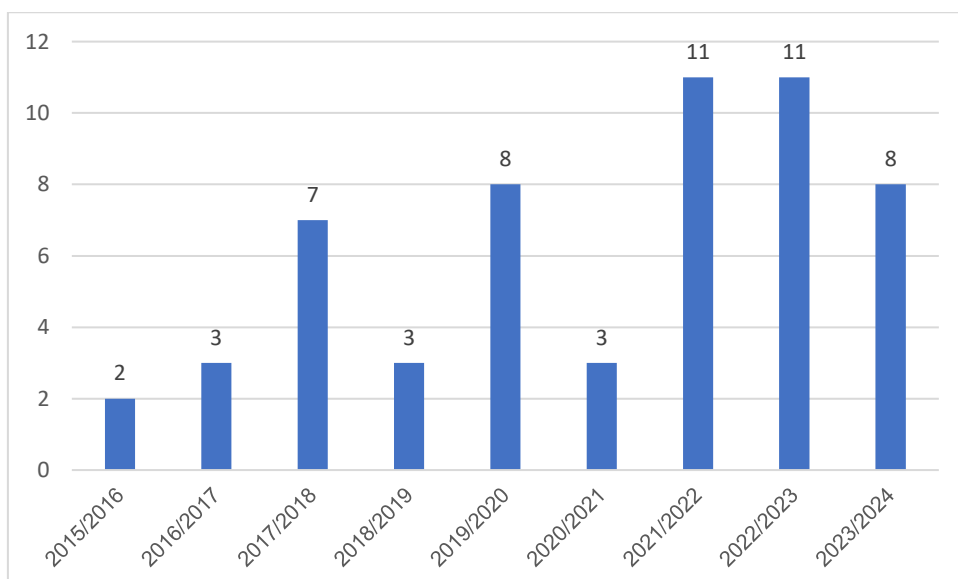
Pašvaldībā darbojas Veselības aprūpes cilvēkresursu piesaistes programma (turpmāk – programma), kuras mērķis ir piesaistīt deficīto specialitāšu ārstus darbam SIA “Liepājas Reģionālā slimnīca” (turpmāk – slimnīca). Programma paredz nodrošināt speciālistu ar dzīvesvietu un segt transporta izdevumus. Caur programmu slimnīcai līdz šim piesaistīti 65 speciālisti.

Piesaistīto speciālistu skaits:

Avots: *Liepājas Reģionālā slimnīca*

Caur pašvaldības stipendiju programmu pašvaldībai laikā no 2015. gada līdz 2023. gadam ir izdevies piesaistīt kopā 56 jaunos ārstus – speciālistus.

Avots: *Liepājas Centrālā administrācija*

Neskatoties uz pašvaldības īstenotajām programmām, ārstu skaits pašvaldībā ir nepietiekams, un pašvaldībai ir jāstrādā pie citiem atbalsta instrumentiem ārstu speciālistu piesaistei darbam Liepājā.

Pēdējos gados īpaši aktuāli kļuvuši bērnu psihiskās veselības jautājumi, kas cieši saistīti ar bērnu fizisko veselību, veselīga uztura, seksuālo un reproduktīvo veselību, atkarību jautājumiem un pieaugošu vardarbības gadījumu skaitu. Tādēļ liela uzmanība jāpievērš arī bērnu veselības veicināšanai un slimību profilaksei.

No 2017. gada Eiropas Savienības fonda finansētā projekta "Liepāja.Vesels.Aktīvs.Laimīgs" ietvaros pašvaldība sadarbībā ar nozares profesionāļiem regulāri organizē veselības veicināšanas un slimības profilakses nodarbības bērniem un viņu vecākiem, izglītojot par veselīga uztura, atkarību profilakses, seksuālās un reproduktīvās veselības, kā arī psihiskās veselības jautājumiem. 2023. gada decembrī projekts noslēdzas. Veselības ministrija plāno projekta turpinājumu līdz 2027. gadam, tomēr finansējums tam būs daudz mazāks.

Preventīvu darbu ar bērniem par drošības un veselības jautājumiem, izglītojot bērnus par drošību uz ūdens un ledus, par drošību vasarā, kā arī par pirmās palīdzības sniegšanu, veic arī pašvaldības izglītības iestādes.

Pašvaldībā darbojas Sabiedrības veselības komisija, kura izvērtē un analizē veselības aprūpes un veselību veicinošu procesu norisi Liepājā un sniedz priekšlikumus to pilnveidei, definē prioritāros sabiedrības veselības virzienus un iniciatīvas ierobežotu līdzekļu apstākļos, veicina starpnozaru sadarbību veselības nozares attīstībai.

Galvenie izaicinājumi saistīti ar nepietiekamo pašvaldības finansējumu pilnvērtīga veselības veicināšanas un slimību profilakses darba nodrošināšanai bērniem no pirmsskolas līdz vidusskolas vecumam. Attiecīgi rūpīgi ir jānosaka prioritātes un darbības jomas. Tāpat jāstrādā pie nemotivēto bērnu un jauniešu iesaistes veselības veicināšanas un slimību profilakses nodarbībās.

VII. Likumpārkāpumu profilakses darbs ar bērniem

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. panta pirmajai un otrajai daļai pašvaldībai sadarbībā ar bērna vecākiem, izglītības iestādēm, Valsts policiju, Valsts probācijas dienestu, ja bērns ir probācijas klients, sabiedriskajām organizācijām un citām iestādēm ir jāveic likumpārkāpumu profilakses darbs ar bērniem. Pašvaldībai profilakses lieta jāiekārto un uzvedības sociālās korekcijas programma ir jāizstrādā katram bērnam, kurš:

- 1) izdarījis noziedzīgu nodarījumu;
- 2) atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 3) atbrīvots no kriminālatbildības;
- 4) atbrīvots no ieslodzījuma vai soda izciešanas vietas;
- 5) izdarījis Krimināllikumā paredzētās prettiesiskās darbības pirms 14 gadu vecuma sasniegšanas;
- 6) vairāk nekā divas reizes izdarījis administratīvo pārkāpumu;
- 7) ubago, klaiņo vai veic citas darbības, kas var novest pie prettiesiskas rīcības.

Līdz ar to šīs sadaļas ietvaros tiks aplūkota informācija par bērniem, kuri izdarījuši likumpārkāpumus pašvaldības administratīvajā teritorijā un bērniem, kuriem ir izstrādātas uzvedības sociālās korekcijas programmas.

Pēc Pašvaldības policijas sniegtajiem datiem 2021. un 2022. gadā ir konstatēts 351 administratīvais pārkāpums, ko izdarījušas nepilngadīgas personas vecumā no 14 līdz 17 gadiem.

Nepilngadīgu personu izdarīto administratīvo pārkāpumu veidi un skaits:

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits	
	2021. gads	2022. gads
Ar tabakas izstrādājumiem, augu smēķēšanas produktiem, elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm un to uzpildes tvertnēm saistīti pārkāpumi, kurus izdarījuši bērni (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 78. panta pirmā daļa)	19	145
Par tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču vai to uzpildes tvertņu iegādāšanos vai glabāšanu (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 78. panta otrā daļa)	8	78
Ar alkoholiskajiem dzērieniem, citām apreibinošām vielām vai enerģijas dzērieniem saistīti pārkāpumi, kurus izdarījuši bērni (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 77. panta otrā daļa)	15	33
Par alkoholisko dzērienu iegādāšanos vai glabāšanu, ja to izdarījis bērns (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 77. panta trešā daļa)	0	1

Avots: Pašvaldības policija

Vērtējot Pašvaldības policijas sniegto informāciju, secināms, ka visbiežāk administratīvā pārkāpuma process pret nepilngadīgo tiek uzsākts par smēķēšanu, atrašanos alkoholisko dzērienu ietekmē vai narkotisko vielu ietekmē. No minētā izriet, ka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus bērniem pārsvarā piemēro par atkarību izraisošu vielu lietošanu.

Pilngadīgu personu izdarīto administratīvo pārkāpumu veidi un skaits:

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits	
	2021. gads	2022. gads
Bērna iesaistīšana smēķēšanā, alkoholisko dzērienu, citu apreibinošu vielu vai enerģijas dzērienu lietošana (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 79. panta otrā daļa)	4	1
Bērna atstāšana bez uzraudzības (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 83. panta otrā daļa)	16	26
Bērna aprūpes pienākumu nepildīšana (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 85. pants)	0	2

Bērna, kurš nav sasniedzis 16 gadu vecumu, atrašanās publiskā vietā nakts laikā bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 87. pants)	0	3
---	---	---

Avots: Pašvaldības policija

Pēc Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja datiem nepilngadīgo likumpārkāpēju uzskaitē uz 2020. gadu sastāvēja 50 pašvaldībā dzīvojošas nepilngadīgās personas, 2021. gadā – 17 un 2022. gadā – 16 personas.

Administratīvā pārkāpuma veids	2020. gads	2021. gads	2022. gads
Cietsirdība un vardarbība pret nepilngadīgo	21	15	56
Miesas bojājumu nodarīšana (maznozīmīgi)	14	23	30
Par tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču vai to uzpildes tvertņu iegādāšanos vai glabāšanu – Bērnu tiesību aizsardzības likuma 78. panta otrā daļa	6	5	27
Ar alkoholiskajiem dzērieniem, citām apreibinošām vielām vai enerģijas dzērieniem saistīti pārkāpumi, kurus izdarījuši bērni – Bērnu tiesību aizsardzības likuma 77. panta otrā daļa	59	89	60
Bērnu iesaistīšana smēķēšanā, alkoholisko dzērienu, citu apreibinošo vielu vai enerģijas dzērienu lietošanā – Bērnu tiesību aizsardzības likuma 79. panta otrā daļa	5	3	3
Vecāku pienākumu nepildīšana/ nepilngadīgā (mazgadīgā) atstāšanu bez uzraudzības	5	7	17
Ar narkotikām saistīti gadījumi	16	2	22

Avots: Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas birojs

Vērtējot gan Pašvaldības policijas, gan Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja sniegto informāciju par pilngadīgo personu skaitu, kas sauktas pie administratīvās atbildības pašvaldības administratīvajā teritorijā, secināms, ka 2022. gadā būtiski pieaudzis pārkāpumu skaits par bērna atstāšanu bez uzraudzības un bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, cietsirdība un vardarbība pret nepilngadīgo, maznozīmīgu miesas bojājumu nodarīšana.

2022. gadā Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldē reģistrēti 1465 notikumi, kuros iesaistītas nepilngadīgas personas.

Pēc Valsts policijas sniegtā vispārējā raksturojuma par bērniem, kuri nonākuši Valsts policijas redzeslokā, alkohola reibumā ~25% meitenes un ~75% zēni vecumā no 15 līdz 17 gadiem, atkārtoti policijas redzeslokā alkohola reibumā gadā nonāk aptuveni pieci nepilngadīgie. Klaiņošana raksturīga jauniešiem vecumā no 13 līdz 17 gadiem,

atkārtoti policijas redzeslokā par klaiņošanu gadā nonāk aptuveni 10% jauniešu (no 3 līdz 15 reizēm gadā). Nepilngadīgo īpatsvars, kas nonāk policijas redzeslokā (pārbaudāmā persona, cietušais vai liecinieks), ~60% zēni un ~40% meitenes. Aktīvākais vecums no 11 līdz 17 gadiem (meitenes vecumā no 13 līdz 15 gadiem, zēni no 15 līdz 17 gadiem).

Salīdzinājuma tabula 2020.-2022. gads – cietušo (nepilngadīgo) profils:

vecums	16 – 17/18	13/14 – 15	11 – 13	8 – 10	7 gadi un jaunāki
meitenes	19%	33%	23%	12%	13%
zēni	26%	21%	16%	10%	27%

Salīdzinājuma tabula 2020.-2022. gads – pārbaudāmo (nepilngadīgo) profils:

vecums	16 – 17/18	13/14 – 15	11 – 13	8 – 10
meitenes	41%	47%	9%	3%
zēni	62%	24%	11%	2%

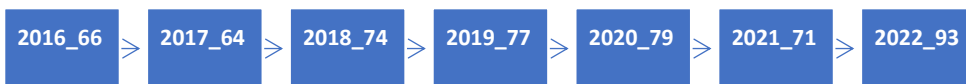
Liela daļa nepilngadīgo personu, kas nonāk policijas redzeslokā, jau ir ar sociāli riskantu uzvedību. Tas parāda, ka atbalstošs darbs, uzvedības korekcija veicama jau pie mazākiem signāliem. Ņemot vērā Valsts policijas raksturojošos datus, lai novērstu nepilngadīgo noziedzību un sekmīgi realizētu jauniešu sociālās uzvedības korekciju, **ir nepieciešams pārskatīt bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējas pašvaldībā un izglītēt vecākus. Drošas vides nodrošināšanai jāveic preventīvie pasākumi, īpašu uzmanību pievēršot agrīnai prevencijai.**

Atbilstoši likuma "Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem" 5. panta trešajai daļai administratīvo pārkāpumu lietas un materiālus par pārkāpumu izskata pašvaldības Administratīvā komisija (turpmāk – Administratīvā komisija), kura var piemērot audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus bērnam, ja viņš izdarījis pārkāpumu, par kuru normatīvajos aktos paredzēta administratīvā atbildība.

Pašvaldībā profilakses darbu ar bērniem, kuri ir veikuši likumpārkāpumu vai pastāv deviantas un asociālas uzvedības iezīmes, veic Bāriņtiesas speciālists bērnu tiesības aizsardzības jautājumos, kura kompetencē ir profilakses lietu iekārtošana un uzvedības sociālās korekcijas programmas (turpmāk – korekcijas programma) izstrāde bērniem, kuriem tā ir nepieciešama.

Korekcijas programmas mērķis ir panākt, ka bērns mazina deviāto, asociālo un vardarbīgo uzvedību, kas ir par pamatu jauna vai atkārtota likumpārkāpuma izdarīšanai, atsākt vai turpināt mācības, iegūstot vismaz pamatizglītību, stabilizē psihoemocionālo veselību, saņem palīdzību, tostarp ārstēšanos no psihoaktīvām vielām.

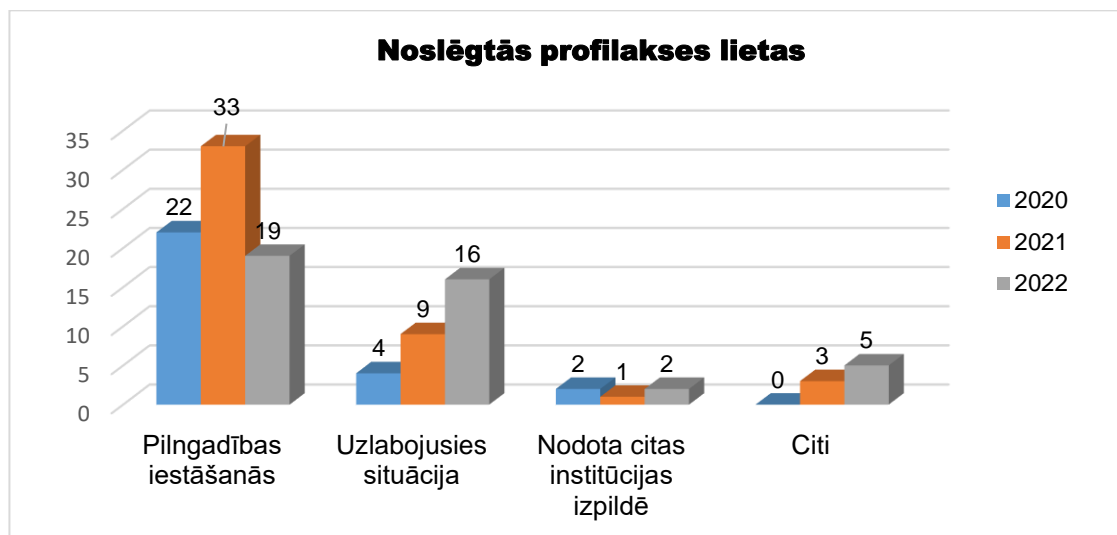
Pēc Bāriņtiesas sniegtajiem datiem 2022. gadā pieauga speciālista bērnu tiesību aizsardzības jautājumos uzraudzībā esošo profilakses lietu skaits, tajā skaitā darbam ar bērniem, kuriem Administratīvā komisija ir piemērojusi audzinoša rakstura piespiedu līdzekli, nosakot uzvedības ierobežojumus un uzliekot par pienākumu bērniem piedalīties uzvedības sociālās korekcijas programmā, kas skaidrojams ar to, ka Bāriņtiesā vairāk tiek saņemta informācija par bērnu tiesību pārkāpumiem.

Avots: Liepājas bāriņtiesa

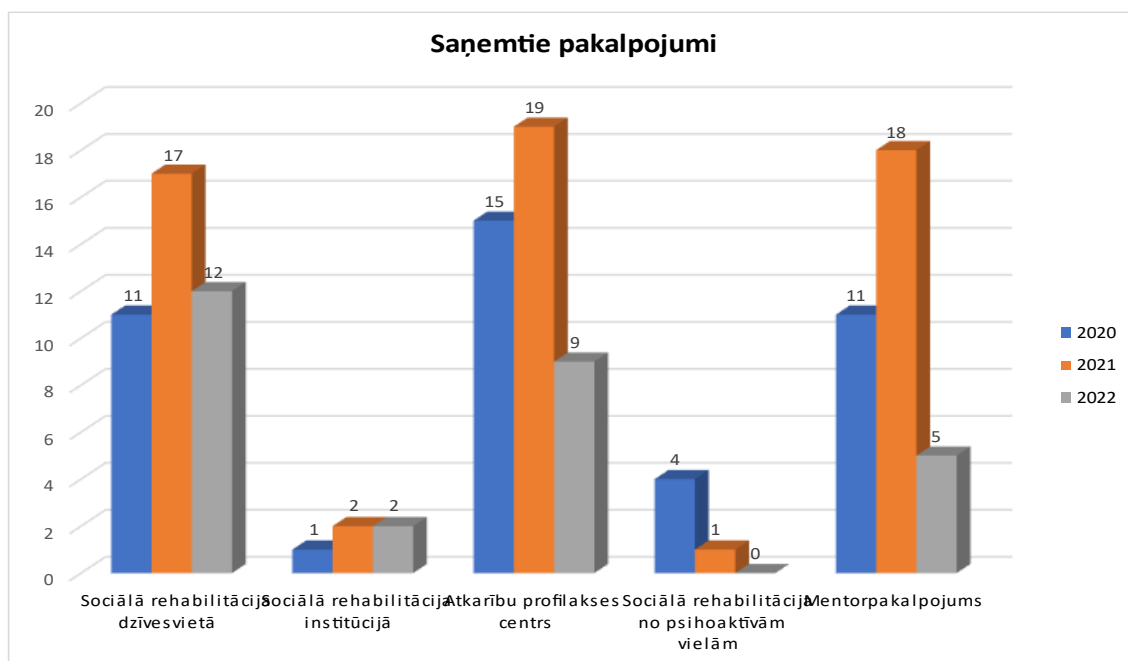
Administratīvā komisija 2022. gadā pieņēmusi 30 lēmumus par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, nosakot uzvedības ierobežojumus 16 bērniem piedalīties uzvedības sociālās korekcijas programmā, un 8 no tiem šāds ierobežojums noteikts vairāk kā vienu reizi.

2022. gadā speciālists bērnu tiesību aizsardzības jautājumos veicis darbu ar nepilngadīgajiem 93 profilakses lietās. Visa gada periodā 42 profilakses lietas noslēgtas. 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, profilakses lietu noslēgšanas pamats bijis saistīts ar nepilngadīgā situācijas uzlabošanu jeb uzvedību, kura, saņemot atbilstošu sociālo pakalpojumu, kļuvusi likumpaklausīga – nepilngadīgais nav izdarījis atkārtotus likumpārkāpumus.

Avots: Liepājas bāriņtiesa

Deviņi korekcijas programmas jaunieši saņēmuši Atkarību profilakses centra pakalpojumus. Savukārt ambulatoru ārstēšanos pie narkologa 2022. gadā saņēma pieci nepilngadīgie. 2022. gadā psihoemocionālo veselību stabilizējuši 14 nepilngadīgie – 12 saņēmuši sociālās rehabilitācijas pakalpojumu dzīvesvietā Liepājā, savukārt divi – institūcijā ārpus Liepājas. Pie psihiatra ambulatori konsultējušies astoņi nepilngadīgie, savukārt trīs nepilngadīgajiem psihiatrs devis nosūtījumu par ārstēšanos stacionārā. Kopš 2020. gada septembra pašvaldībā nodrošināto mentora pakalpojumu 2020. gadā ir saņēmuši 11 korekcijas programmā esošie jaunieši, 2021. gadā – 18, savukārt 2022. gadā – 6. Četri jaunieši izmantojuši Pusaudžu resursa centra Liepājas filiāles piedāvātos pakalpojumus.

Avots: Liepājas bāriņtiesa

Pašvaldībā pieejamajiem pakalpojumiem ir būtiska nozīme jauniešu uzvedības korekcijā un personības izaugsmē, tomēr nepieciešams dinamiskā pakalpojumu klāstu dažādēt un paplašināt atbilstoši jauniešu vajadzībām.

Uz 2023. gada 1. decembri salīdzinājumā ar 2022. gadu profilakses lietu skaits pieaudzis par ceturto daļu. 2023. gadā pieaudzis jauniešu skaits, kuriem korekcijas programma ir izstrādāta tādēļ, ka nepilngadīgais neiegūst pamatzglītību, kā arī 14 gadījumos profilakses lietas iekārtotas bērniem sākumskolas posmā saistībā ar vardarbīgu izturēšanos pret skolas biedriem. Korekcijas programmas ietvaros risināmie gadījumi ir komplicētāki, prasa vairāk resursu, un rezultātu ietekmē arī nepieciešamo atbalsta pakalpojumu pieejamība. Vērojams, ka bērniem vecumā līdz 13 gadiem motivācija saņemt atbalsta pasākumus ir augstāka nekā jauniešiem vecumā no 13 gadiem. **Būtu nepieciešams izvērtēt iespējas nodrošināt mentora pakalpojumu bērniem no 10 gadu vecuma.**

Nereti vērojama korekcijas programmā esošo bērnu vecāku nespēja ietekmēt bērna uzvedību, jo vecākiem nav izpratnes par bērna vecumposmu, attīstību, emocionālajām vajadzībām. Vecāki bērnam izvirza neadekvātas prasības vai tieši pretēji – bērns tiek nepamatoti aizstāvēts. Vecākiem nav zināšanu un izpratnes par izglītošanās nozīmi un veselīgām attiecībām ģimenē. Speciālists bērnu tiesību aizsardzības jautājumos veido ciešu sadarbību ar ģimenes sociālo darbinieku, tostarp iniciē uzsākt sociālo darbu ar ģimeni, ja ģimene nav saņēmusi Sociālā dienesta pakalpojumus. **Minētais norāda uz nepieciešamību nodrošināt izglītojošus pasākumus vecākiem.**

Likumpārkāpumu profilakses darbu un Administratīvās komisijas lēmumu par bērniem piemēroto audzinoša rakstura piespiedu līdzekli izpildes uzraudzību veic Pašvaldības policijas Nepilngadīgo lietu nodaļa, kuras uzraudzībā 2021. gadā bija 25 lietas; 2022. gadā – 50 lietas; līdz 2023. gada 1. decembrim – 44 uzraudzības lietas, no kurām 26 ir aktīvas.

Pašvaldībai jāveicina jaunu uz prevenciju vērstu visaptverošu sociālo pakalpojumu attīstība gan bērniem, gan viņu vecākiem, kas palīdzētu bērnu

uzvedības problēmu risināšanā un mazinātu likumpārkāpumu izdarīšanu bērnu un jauniešu vidū, kā arī nepieciešamību viņus iesaistīt sociālās korekcijas programmās.

RĪCĪBAS PLĀNS 2024.-2027. GADAM

Nr. p. k.	Plānotā rīcība	Sasniedzamais rezultāts	Atbildīgie	Atsauce uz Liepājas valstspilsētas pašvaldības un Dienvidkurzemes novada attīstības programmas 2022.-2027. gadam Liepājas valstspilsētas Rīcības un investīciju plānu 2022.-2027. gadam
1. Rīcības virziens: Bērnu drošības un labklājības uzlabošana				
1.1.	Mentora pakalpojuma nodrošināšana bērniem ar atkarībām, augstu mācību pārtraukšanas risku, deviantu uzvedību un citām uzvedības grūtībām no 10 gadu vecuma.	Samazināts bērnu izdarīto pārkāpumu skaits. Veicināta bērnu tiesību pārkāpumu gadījumu skaita samazināšana.	Sociālais dienests	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.1. Paplašināt un pilnveidot sociālos pakalpojumus, attīstīt sociālo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru. D_3.1.6. Personu vajadzībām atbilstošu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstība.
1.2.	Ielu sociālā darba pakalpojuma ieviešana (darbam ar bērniem un jauniešiem).	Samazināti atkarību riski bērnu un jauniešu vidū, samazināts bērnu izdarīto pārkāpumu skaits.	Sociālais dienests	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanā un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. D_3.3.4. Ielu sociālā darba un mobilā ielu darba attīstīšana darbā ar dažādām riska grupām, atkarību u.c. problēmām.
1.3.	Mobilā darba ar jaunatni īstenošana.	Samazināts jauniešu skaits ar sociāli riskantu uzvedību.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. JPr_99 Ielu darbs ar jaunatni.
1.4.	Izglītojošu pasākumu īstenošana vardarbības prevencijas jomā bērniem un jauniešiem izglītības iestādēs.	Samazināts vardarbības gadījumu skaits izglītības iestādēs.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. JPr_98 Jauniešu drošība.
1.5.	Infrastruktūras nodrošināšana jauniešu lietderīgai brīvā laika pavadīšanai (radošu telpu izveide bērniem un jauniešiem pašvaldības mikrorajonos).	Palielinātas bērnu un jauniešu saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas pēc skolas uzturēties drošā vidē pieaugušo uzraudzībā.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. D_4.4.1. Nodrošināt infrastruktūru jauniešu lietderīgai brīvā laika pavadīšanai.

1.6.	Jauniešu mājas telpu paplašināšana.	Palielinātas bērnu un jauniešu saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. D 4.4.2. Jauniešu mājas telpu paplašināšana.
1.7.	Brīvā laika pavadīšanas kultūras un inovāciju telpas/centra izveidošana.	Palielinātas bērnu un jauniešu saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas.	Kultūras pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. JPr_96 Brīvā laika pavadīšanas kultūras un inovāciju telpa/centrs.
1.8.	Programmas jauniešu mentālās veselības stiprināšanai ieviešana.	Uzlabota jauniešu labbūtība.	Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. D_4.4.6 Atbalsta pasākumi jauniešu mentālās veselības stiprināšanai.
1.9.	Skolēnu nodarbinātības vasarā (13 – 14 g. un 15 – 20 g.) nodrošināšana.	Uzlabotas bērnu un jauniešu sociālās un darba prasmes, veicināta lietderīga laika pavadīšana vasaras skolas brīvlaikā.	PA “Nodarbinātības projekti”	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. VPr_93 NVA administrētie nodarbinātības pasākumi “Skolēnu nodarbinātība vasarā”. VPr_94 Skolēnu nodarbinātība vasarā. D_3.3.6. Bezdarbnieku, pirmspensijas vecuma, jauniešu, skolēnu un personu ar invaliditāti iesaiste darba tirgū, t.sk. sadarbojoties ar Nodarbinātības valsts aģentūru.
1.10.	NVO konkursa jauniešu atbalstam izveidošana un īstenošana.	Uzlabota jauniešu labbūtība.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. D 4.4.9. NVO konkurss jauniešu atbalstam.
1.11.	Jauniešu iniciatīvu konkursa īstenošana.	Uzlabotas jauniešu prasmes.	Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. D_4.4.10. Izveidot atbalsta mehānismu jauniešu iniciatīvām un projektiem (pašvaldības konkursi, mentorings u.tml.).
1.12.	Jaunatnes politikas rīcības plāna izstrādāšana un īstenošana.	Uzlabota starpsektoru sadarbība jaunatnes politikas jomā.	Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu.
2. Rīcības virziens: Atbalsts ģimenēm ar bērniem				
2.1.	Atbalsta grupu ģimenes un indivīda emocionālajam atbalstam krīzes un problēmsituācijās izveidošana.	Pilnveidotas atbalsta iespējas ģimenēm krīzes situācijās.	Vides, veselības un	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām

			sabiedrības līdzdalības daļa	grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. D_3.3.1. Atbalsta grupu veidošana ģimenes un indivīda emocionālajam atbalstam krīzes un problēmsituācijās.
2.2.	Apmācību vecākiem veselīgas ģimenes veidošanā un ar bērnu audzināšanu saistīto problēmu novēršanā nodrošināšana.	Samazināts bērnu tiesību pārkāpumu gadījumu skaits ģimenēs. Samazināts bērnu izņemšanas no ģimenes gadījumu skaits.	Sociālais dienests	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. D_3.3.2. Apmācības vecākiem veselīgas ģimenes veidošanā un ar bērnu audzināšanu saistīto problēmu novēršanā.
2.3.	Atbalsta pasākumu un speciālistu (karjeras konsultantu, mentoru, kouču) pieejamības nodrošināšanā dažādām jauniešu mērķauditorijām, tostarp viņu vecākiem.	Uzlabotas savstarpējās attiecības ģimenē, veicināta jauniešu labbūtība.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu, D_4.4.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus un speciālistu (karjeras konsultantu, mentoru, kouču) pieejamību dažādām jauniešu mērķauditorijām, tostarp viņu vecākiem.
2.4.	Ģimenes atbalsta centra izveidošana.	Uzlabotas savstarpējās attiecības ģimenē, samazināts pārtraukto aizgādības tiesību skaits.	Sociālais dienests	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. JPr_58 Ģimenes atbalsta centra izveide.
Ārpusģimenes aprūpe				
2.5.	Materiālā atbalsta un pakalpojumu ieviešana aizbildņiem.	Bērni, aizbildņi, audžuģimenes saņem nepieciešamo atbalstu un palīdzību bērnu audzināšanas un citu ikdienas jautājumu risināšanā.	Sociālais dienests	RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.2. Pilnveidot sociālās palīdzības un citus materiālā un nemateriālā atbalsta veidus. D_3.2.2. Materiālā atbalsta un pakalpojumu ieviešana aizbildņiem un aizgādņiem.
2.6.	Īslaicīgas sociālās aprūpes infrastruktūras un pakalpojuma pieejamības bērniem un jauniešiem nodrošināšana drošā vidē.	Uzlabota pakalpojumu pieejamība bērniem un jauniešiem krīzes situācijās.	Sociālais dienests	RV 3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.1. Paplašināt un pilnveidot sociālos pakalpojumus, attīstīt sociālo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru. D_3.1.7. Īslaicīgas sociālās aprūpes

				infrastruktūras un pakalpojuma pieejamības bērniem un jauniešiem nodrošināšana drošā vidē.
3. Rīcības virziens: Izglītības nodrošinājums un saturīga brīvā laika pavadīšanas iespēju paplašināšana				
3.1.	Pirmsskolas izglītības pieejamības palielināšana (paplašināta PII "Kriksītis").	Nodrošinātas vietas ap 200 izglītojamajiem, samazinātas rindas uz pirmsskolas izglītības iestādi.	Izglītības pārvalde	RV 7 Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība. U 7.1. Nodrošināt kvalitatīvas un mūsdienu prasībām atbilstošas pirmsskolas, pamatizglītības, vispārējās vidējās un interešu izglītības apguves izvēles iespējas un pieejamību. VPr_281 K. Ukstiņa ielas kompleksa attīstība mācību vides nodrošināšanai pirmsskolas un sākumskolas izglītības pakāpēs.
3.2.	Atbalsta nodrošināšana izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai.	Izglītības iestādēs nodrošināti ilgtspējīgi individuālās pieejas pasākumi mācību satura apguvē un ārpusstundu aktivitātēs.	Izglītības pārvalde	RV 7 Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība. U 7.1. Nodrošināt kvalitatīvas un mūsdienu prasībām atbilstošas pirmsskolas, pamatizglītības, vispārējās vidējās un interešu izglītības apguves izvēles iespējas un pieejamību. VPr_277 Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai.
3.3.	Jauniešu uzņēmējdarbības atbalsta centra izveidošana.	Veicināts atbalsts jauniešu uzņēmējdarbībai. Centrs ir aprīkots ar iekārtām (izveidota četru nozaru bāzes stacija), tiek piesaistīti eksperti, mentori, lai sniegtu atbalstu jauniešu uzņēmējdarbībai.	Izglītības pārvalde	RV 7 Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība. U 7.1. Nodrošināt kvalitatīvas un mūsdienu prasībām atbilstošas pirmsskolas, pamatizglītības, vispārējās vidējās un interešu izglītības apguves izvēles iespējas un pieejamību. VPr_316 Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi Kurzemes plānošanas reģionā.
3.4.	Mācību līdzekļu un aprīkojuma iegādāšanās interešu izglītībai, kā arī nometņu un citu aktivitāšu pieejamību, t. sk. skolēnu brīvlaikos.	Palielināts interešu izglītības programmās iesaistīto bērnu skaits.	Izglītības pārvalde	RV 7 Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība. U 7.1. Nodrošināt kvalitatīvas un mūsdienu prasībām atbilstošas pirmsskolas, pamatizglītības, vispārējās vidējās un interešu izglītības apguves izvēles iespējas un pieejamību. D_7.1.12. Veicināt interešu izglītības programmu pieejamību skolēniem.
3.5.	Regulāra interešu izglītības piedāvājuma izvērtēšana	Palielināts interešu izglītības programmās iesaistīto bērnu skaits.	Izglītības pārvalde	RV 7 Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība. U 7.1. Nodrošināt kvalitatīvas un mūsdienu prasībām atbilstošas pirmsskolas,

				pamatizglītības, vispārējās vidējās un interešu izglītības apguves izvēles iespējas un pieejamību. D_7.1.12. Veicināt interešu izglītības programmu pieejamību skolēniem.
3.6.	Līdzaudžu izglītības programmas īstenošana	Līdzaudžu iesaiste veselības veicināšanas pasākumu īstenošanā un ilgtspējas nodrošināšanā.	Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa	RV 2 Sabiedrības veselība. U 2.2. Veicināt sabiedrības veselībratību un līdzestību savas veselības veicināšanā un uzturēšanā dažādām iedzīvotāju grupām. D_2.2.8. Līdzaudžu izglītības programmas īstenošana.
4. Rīcības virziens: Sabiedrības informēšana par bērnu tiesību jautājumiem un sadarbības uzlabošana				
4.1.	Informēšanas kampaņu organizēšana iedzīvotājiem (t. sk. bērniem un jauniešiem) par sabiedrībai aktuāliem jautājumiem, izmantojot dažādus informatīvos kanālus (t. sk.: izglītojošas akcijas par vispārējās drošības un kiberdrošības jautājumiem; bērnu un jauniešu izglītošana par satiksmes drošību un kultūru sadarbībā ar CSDD, Valsts un Pašvaldības policiju un citām institūcijām, vides aizsardzības jautājumiem un ar klimata pārmaiņām saistītiem riskiem, veicot kampaņas pirmsskolas izglītības iestādēs, skolās, sabiedriskajā transportā un citās publiskās vietās).	Uzlabota sabiedrības informētība par aktuālām ar bērnu tiesību aizsardzību saistītām tēmām.	Atbildīgā nozare sadarbībā ar Liepājas Centrālās administrācijas Sabiedrisko attiecību un mārketinga daļu	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.2. Stiprināt un attīstīt starpinstitucionālu sadarbību, mērķtiecīgi pilnveidojot pašvaldības infrastruktūru, cilvēkresursu prasmes un motivāciju. D_4.2.1. Informēšanas kampaņas iedzīvotājiem (t.sk. bērniem un jauniešiem) par sabiedrībai aktuāliem jautājumiem.
4.2.	Regulāru un kampaņveida izglītojošas aktivitāšu īstenošana izglītības iestādēs par vispārējo drošību un kiberdrošību. Monitoringa sistēmu izstrādāšana izglītības iestādēs par skolēnu iespējām ziņot, saņemt palīdzību sarežģītās situācijās.	Uzlabota bērnu drošība internetā un ārējā vidē, savlaicīga atbalsta nodrošināšana bērniem.	Izglītības pārvalde	RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu. JPr_98 Jauniešu drošība.
4.3.	Regulāras sadarbības nodrošināšana starp valsts, pašvaldības institūcijām un nevalstiskām organizācijām bērnu tiesību aizsardzības jautājumos.	Uzlabota starpinstitucionālā sadarbība bērnu tiesību aizsardzības jautājumos.	pašvaldības iestādes, valsts iestādes, NVO	RV 3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā.

4.4.	Informatīvu materiālu par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem un pieejamiem resursiem sagatavošana un publicēšana dažādos informācijas kanālos.	Veicināta sabiedrības izpratne par katra iedzīvotāja līdztbildību bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā. Aktualizēta savlaicīgas ziņošanas nozīmība saistībā ar iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem.	Liepājas Centrālā administrācija, Sociālais dienests, Izglītības pārvalde, Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa	RV 2 Sabiedrības veselība. U 2.2. Veicināt sabiedrības veselībpratību un līdzestību savas veselības veicināšanā un uzturēšanā dažādām iedzīvotāju grupām. RV3 Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts. U 3.3. Nodrošināt atbalsta pasākumus bērniem, ģimenēm ar bērniem un citām sociālajām grupām, atbalstot nepieciešamo kompetenču apgūšanu un veicinot to iekļaušanos sabiedrībā. RV 4 Pārvaldības un pakalpojumu sistēma. U 4.4. Sekmēt jaunatnes politikas ieviešanu.
4.5.	Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana prioritārajās jomās bērnu veselības uzlabošanai un saglabāšanai.	Uzlabota bērnu izpratne par savu lomu savas veselības uzturēšanā un saglabāšanā.	Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa	RV 2 Sabiedrības veselība. U 2.2. Veicināt sabiedrības veselībpratību un līdzestību savas veselības veicināšanā un uzturēšanā dažādām iedzīvotāju grupām.

* Rīcības plānā 2024.-2027. gadam plānotās rīcības veic Liepājas valstspilsētas pašvaldības un Dienvidkurzemes novada attīstības programmas 2022.-2027. gadam Liepājas valstspilsētas Rīcības un investīciju plānā 2022.-2027. gadam noteiktajos termiņos, ja to īstenošanai ir pieejams finansējums.